Ч. 45 (13.943). Львів, середа 20. лютого 1935. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504·060. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

КОНФІСКАТА „ДІЛА“.

Вчорашнє (44) число „Діла“ підпало конфіскаті за три місця у передовій статті п. н. „Декларація мін. Косцялковського“. Це 3-я з черги конфіската нашого органу в цьому році.

Стоїмо непохитно
при Українській Парляментарній Репрезентації!

Однодушна ухвала відпоручників громад Мостищини.

В понеділок 18. лютого ц. р. відбувся в **Мостиськах** Повітовий Народній Зїзд під проводом голови ПНК. о. Андрія Пшепюрського, пароха зі Старяви, в присутности около 150 відпоручників громад мостиського повіту. В склад Президії входили пп.: Михайло Качмар, селянин зі Соколі, Тимотей Федевич, емер. управитель школи з Черневи і Гриць Форемський, селянин з Малнова.

На зїзд прибув **пос. д-р Степан Біляк,** який виголосив обширний реферат про діяльність Української Парляментарної Репрезентації та про внутрішнє політичне положення українського народу. Обговорюючи по черзі всі важніші політичні події, вияснив становище Українського Клюбу в справі територіяльної автономії та представив вагу і значіння промов членів Української Парляментарної Репрезентації в останній буджетовій сесії, зокремаж промови голови УПР. посла д-ра Дмитра Левицького в дні 6. листопада 1934 р. і в дні 5. лютого 1935 р. Заразом подав присутнім до відома зміст і значіння декларації міністра внутрішніх справ Косцялковського, зложеної в сенаті у дні 14. лютого ц. р. На організаційні теми виголосив реферат **о. А. Пшепюрський.** Після того в дискусії забирали слово: адв. д-р Л. Кульчицький, сел. М. Качмар і дир. Ст. Байдала.

Всі зібрані були під великим враженням декларації, зложеної мін. Косцялковським під адресою представників українського народу. У звязку з цим дир. Ст. Байдала поставив внесок такого змісту: **„Присутні відпоручники громад мостиського повіту заявляють повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації, висказують їй щиру подяку за її діяльність та заявляють, що непохитно стоять при ній, як при Проводі Нації. Цей внесок принято через аклямацію серед гучних оплесків усіх зібраних“. Проти цього внеску не заявився ніодин голос.**

По рефератах вибрано Повітовий Народній Комітет та обговорено справу виборів до Малнівської волости.

Помилували З. Матлу та Г. Куликівця.

Як відомо, Найвищий Суд відкинув касаційну скаргу оборони Зеновія Матли та Гриця Куликівця, яких суд присяглих у Львові засудив на кару смерти за замах на поліційного агента та намагане вбивство директора кооперативи в Жовкві. Тому присуд став правосильний.

Оборона відкликалася до президента держави. Президент помилував засуджених, заміняючи їм кару смерти на безречинцеву вязницю.

ФРАНЦІЯ І В. БРИТАНІЯ РАДЯТЬ НАД ВІДПОВІДЮ НІМЕЧЧИНИ.

ПАРИЖ, 19. 2. ПАТ. Добре поінформовані кола запевняють, що положення по відповіді Німеччини на пропозиції В. Британії і Франції не змінилося в останніх двох днях, хоча французький уряд вдержує постійний звязок з британським урядом. Перед засіданням французького і британського уряду, яке відбудеться завтра, не буде ніяких нових заходів. Французький уряд міркує, що нема чого спішитись з відповідю. Уряд має довіря до міжнародньої відповідальности В. Британії у справі рішення, яке прийме британський уряд.

ГОСПОДАРСЬКА ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНИ.

ПРОМОВА МІН. ШАХТА.

БЕРЛІН, 19. 2. ПАТ. На бенкеті, який улаштив союз німецького самоходового промислу міністер господарки д-р Шахт виголосив промову про теперішнє положення німецького промислу. Згадав, що Німеччина відкине проект обнизити свою життєву стопу. Завдяки високій життєвій стопі Німеччина осягнула велику вийдатність якости праці робітника. Згадуючи про закордонні сирівці для німецького самоходового промислу, міністр з іронією і не без натяків заявив, що не має наміру іти на старій шкалі автаркізму. Його уряд змушує залишитись обома ногами на землі. Німеччина не хоче легковажити труднощів, які виринають перед нею. Закордонна торговля Німеччині доконче потрібна. Міністр далі боронив тези, що Німеччина хоче сплачувати свої довги товарами і купувати сирівці зза кордону за промислові вироби. Опісля візвав представників німецького самоходового промислу, щоби збільшили свій експорт, якщо хочуть здобути сирівці для своєї продукції. Самоходовий промисл мусить придбати відповідну кількість девіз на купно потрібних сирівців і заплату відсотків від закордонних кредитів, щоб піддержати міжнародний кредит для Німеччини.

Нова мобілізація і висилка військ.

НЕАПОЛЬ, 19. 2. ПАТ. Вчора у присутності шефа штабу міліції ген. Перуція відплили з Неаполю два баталіони міліції до Сомалі, 2.000 вояків. Минулої суботи відплив один баталіон, 950 „чорних сорочок“. Згідно з рішенням великої фашистівської ради черговий транспорт відплине до Еритреї. В Сомалі проголосили мобілізацію серед автохтонного населення.

Кружляють поголоски про чергову мобілізацію двох дивізій в Італії.

ЗАВОРУШЕННЯ В АЛЬЖИРІ.

ПАРИЖ, ПАТ. „Парі Міді“ пише, що в Бель Абес і Сетіф в Альжирі дійшло до кривавих заворушень. Юрба пішла походом вулицями міста з окликами в честь Гітлера і міського радного д-ра Бен Джелюляга. Згаданий щоденник пише, що напружені відносини в Альжирі мають свою причину в господарській скруті. Д-р Бен Джелюліг зажадав телеграфічно авдієнції у прем. Фляндена і міністра внутрішніх справ Реніє. Альжирська преса повідомляє, що мін. Реніє прибуде незабаром до Альжиру, щоб розглянути жалоби населення.

Конституційно-виборча загадка.

Львів, 19. лютого 1935.

Сойм приняв у третьому читанні буджет, піднісши дефіцит зі 140 до 168 мілїонів зол., і тепер тільки приглядається, як морочиться тією справою сенат. Бадьора, у веселому тоні втримана промова посла Медзінського, який завершував працю сойму над буджетом, підкреслювала ще раз поторішній оптимізм людей ниніщнього польського режіму. Але ані п. Медзінський ані ніхто з його попередників, офіціяльних чи півофіціяльних представників уряду на соймовій трибуні підчас цієї буджетової сесії не вияснив ні трошки сумнівів у двох найважніших справах польського політичного дня: конституції і виборів. Колиб сенат не впровадив до буджетового прелімінаря ніяких змін — соймовий проект дістав би обовязуючу правну силу і сойм міг би вже взагалі закінчити свою карієру: у цій сесії і цілій біжучій каденції. І тому не диво, що у цій ситуації повна тайна, яка окутує ті дві справи, виглядає надзвичайно дивно, характеризує післятравневі відносини та зроджує найбільше дивоглядні сплетні, як єдине джерело пресових інформацій.

Так само, як сойм спекався буджету, сенат спекався конституції. „Тези“ п. Цара перейшли крізь сенат з деякими модифікаціями (відпала нещасна „еліта“) і вернулися до сойму як „проект п. Ростворовського“. Таким робом проблема ревізії конституції, актуальна від травневого перевороту, стала знову предметом журби конституційної комісії сойму, а радше тих кількох діячів режіму, які прикладають до цієї справи більшу вагу, ніж загал громадян.

Пресові та каварняні дискусії ідуть у двох напрямках: мериторичному і формальному. Прецеденс з рішенням соймової більшости ББ з 26. січня 1934. доказав, що й сенатське рішення з січня 1935. р. може ще підлягти меншим чи більшим змінам, а то й повному перекресленню, бо останнє слово у цій справі має „рішаючий чинник“, а ніхто не чув, щоби те останнє слово було вже сказане. Тому й буджетова комісія може ще дістати завдання не тільки займатися поправками сенату, але взагалі проаналізовувати „да капо“ всю проблему. Друга частина міркувань торкається термінів евентуального вирішення зміни конституції та правно-формальної сторінки голосування на пленумі сойму. І тут знову поголоски мають відкрите поле попису: коли одні впевняють, що після Великодня буде спеціяльно для цієї справи скликана надзвичайна сесія сойму, — інші передбачують, що остання дія реформи конституції відіграється ще підчас цієї буджетової сесії і то перед 10. березня. Тепер знову виринає питання, чи для переголосування остаточної зміни конституції потрібна тепер лише абсолютна більшість голосів, як при якомунебудь законопроєкті, що вертається з сенату, чи більшість 2/3 голосів при присутності бодай половини членів палати: опозиційні польські часописи пригадують історію голосування з 26. I. 1934. і звертають увагу, що колиб не сецесія цілої опозиції, то ніколи ББ не здобув би приписаної кваліфікованої більшости. Безумовно, що навчена досвідом польська опозиція не буде нині влекшувати своєю відсутністю ситуацію урядові і старатиметься пакостити бодай використовуванням формальних приписів 125 ст. обовязуючої конституції.

Якщо справа зміни конституції має в істнуючій дійсности при омніпотенції одної урядової партії значіння радше формальне, то зміна виборчої ординації навіть серед цієї дійсности має характер чисто практичний. На цю тему теж кружляють найможливіші поголоски. Характеристично, що нема між ними ні одної, яка боронилаб концепції, що втримається дотеперішня ординація. Що виборча ординація буде змінена, це, здається, не підлягає вже ніякому сумнівові. Нема, здається теж, сумніву, що та зміна буде дуже основна, себто не торкатиметься механічно виборчих округ і числа мандатів, але й самих засад вибору. Чимало правдоподібности має версія, що проєктодавці пильно студіюють нині взори нової Італії та Німеччини.

Справу будучої виборчої ординації уряд трактує як якусь державну тайну. Як будуть виглядати найблизчі вибори та які можливости вони відкриватимуть перед українським народом у Польщі, — про це можна хіба міркувати з останньої промови міністра внутрішніх справ п. Козцялковського. Вигляди, делікатно кажучи, мало рожеві. І тому заздалегідь треба приготовлятись серіозно до нової ситуації.

—o—

ЗАКАРПАТТЯ.

НАЗВИ: ПІДКАРПАТСЬКА РУСЬ, ПІДКАРПАТТЯ, ЗАКАРПАТТЯ.

Під цим наголовком принесло ужгородське „Українське Слово“ (ч. 6. з 14. ц. м.) статтю, яку передаємо в цілости у „Ділі“, бо устійнення назви для українських земель за Карпатами важне для всіх українців, де вони не жилиб. — **Ред.**

Підкарпатська Русь — назва точно означеної автономної території, з окремими правами політичними, окремими урядами адміністраційними, судами і т. д. Але наш український нарід живе не тільки на цій політично-адміністраційній Підкарпатській Руси. Він живе на цілім Підкарпатті, від татранських гір до Ясіня, ба й далі на території Румунії. Мало того. Границі політичної Підкарпатської Руси до нині не були й не є окончено визначені! Понад 200.000 наших братів живе на Підкарпатті, що адміністраційно належить до Словаччини. Ми їх не зрікаємося й не вирікаємося — ба, що більше, нинішню, тимчасову межу між Підкарпатською Русю та Словаччиною признаємо лише за дочасну, яка по мировому договорі має бути посунена далеко на захід. Саме тому, коли говоримо взагалі про наше населення в ЧСР, — то не хочемо казати: „українці, що живуть на Словаччині й на Підкарпатській Руси“ — тільки кажемо: „на Підкарпатті“.

В такому ширшому значінні вживати назву „Підкарпаття“ вільно, ба треба, бо ця назва є льогічна і правильна.

Але назва „Підкарпаття“ є правильна тільки зі становища вузького. Як дивитися з Будапешту чи з Ужгороду — то це буде „Підкарпаття“; а напр. Галичина, Львів, будуть для нас **за Карпатами.** Але для українців узагалі, для москалів, поляків, білорусинів уже воно виходить інакше. Коли дивитися зі Львова, Києва, Варшави, Москви, Петрограду чи Ленінграду — то Ужгород є **за Карпатами,** а ми є для них закарпатяни, закарпатські українці.

Треба знати, що і в Галичині є Підкарпаття, як назва наукова й півурядова. Є це округи Коломия, Надвірна, Калуш, Долина, Дрогобич, Стрий, Сколе, Турка, Самбір, Сянік і т. д., бо ці округи лежать у підніжжя Карпат, на Підкарпатті. В галицьких часописах є постійні рубрики про „Підкарпаття“, при чому там розуміють Підкарпаття — галицьке, спеціяльнож бориславсько-дрогобицький басейн.

Знана є напр. драма польського письменника Корженьовського „Подкарпацци гурале“ із галицького, гуцульського життя, що її грають наші театри під назвою „Верховинці“. До війни виходив у Галичині навіть „русскій“ щоденник під назвою „Прикарпатская Русь“.

В журналі „Живая Мысль“, ч. 6, із грудня 1934. Всеволод Сахнев у своїй статті також правильно пише: „о появленіи русскаго населенія в **Закарпатьи..** русское населеніе жило в **Закарпатьи...**“. Тому приватно і в науці не тільки українці, але й чехи, москалі і поляки правильно говорять про „Закарпаття“, про українців, русинів, чи „русских“, **закарпатських.** Розуміють під цією назвою не цю вузьку територію, що політично зветься „Підкарпатська Русь“, але ціле Закарпаття — без огляду на адміністраційні і навіть державні границі.

ДАР ПРЕЗ. МАСАРИКА ДЛЯ БІДНИХ ДІТЕЙ.

Президент чсл. республики проф. Т. Масарик подарував Чсл. Черв. Хрестові 50.000 кч. на харчі й одяг бідним дітям на Підк. Руси.

НОВА КОЛЬОНІЗАЦІЯ?

Аграрний міністр внутр. справ Черні на засіданні аграрної партії виголосив промову. Сказав, що велику армію безробітних задумує чсл. влада зліквідувати публичними працями, плян котрих влада вже виробила. На це буде інвестований міліярд кч. Багато робітників з провінції відішлють назад до приналежних сіл. Крім того влада задумує провести дальші кольонізації й уділити безробітним землю. Не сказано тільки, де має бути проведена та кольонізація. Чи не на Підк. Руси? (Укр. Слово).

АКАДЕМІЯ В ЧЕСТЬ М. ЛУЧКАЯ.

Жіноча секція Т-ва „Просвіта“ в Ужгороді влаштувала 17. ц. м. у салі Т-ва „Просвіта“ святочну академію в честь закарпатського письменника Михайла Лучкая. По академії відбулась вільна забава.

ЗАБАВА УЖГОРОДСЬКИХ ПЛАСТУНІВ.

Дня 11. II. влаштували ужгородські пластуни в гімнастичній салі учит. семинарії забаву. У програмі було декілька точок з таборового життя і живий образ „При ватрі“. В забаві взяла участь значна кількість публики, переважно молодь. Найбільше радів касієр пластової організації, бо забава включно з буфетом дала гарні приходи.

Пленарне засідання сойму.

ВАРШАВА, ПАТ. Пленарне засідання сойму відбудеться у четвер 21. лютого ц. р. в год. 10 рано. Які справи будуть на черзі нарад покищо невідомо.

Віднайшли пропавшого летуна.

МОСКВА, 19. 2. ПАТ. Провідник комісії, яка вела розшуки за пропавшим летуном Ґолубєвом від дня 1. лютого ц. р., одержав нині вістку від начальника стації Ілліма, 40 км. від Архангельська, що Ґолубєв живий. Виявилося, що Ґолубєв мусів осісти на болотах тайґи і враз з двома товаришами скитався 18 днів по болотах, відживляючись корінням ростин та корою дерев. З літаком залишився один пасажир. Ґолубєв і товариші виснажені до краю. Зімлілих з голоду віднайшов один рибак, який привіз їх до села Ілліма. З Архангельська виїхали по летуна Ґолубєва і його товаришів моторові сани. На розшуки пасажира відлетів літак.

МИХАЙЛЮ ОСТРОВЕРХА.

В РОБІТНІ

МИСТЦЯ.

Сумно висів легко хмарний день.

По вулиці Дель Імперо рвучко гнали авта, мов розюшені звірюки, які сліпо женуть лиш на те, щоб утелющити об сіру могутню давнину — в цирк Флявія. Ліворуч від Колісею, насупившись, стреміли руїни термів Траяна.

В цій сірині одинокі, що раділи, це тріюмфальні арки Константина і Тита, то колихливі пальми, що мов воркотіли проти похнюплених кипарисів на Колле Опіо.

В таку днину вибралися ми вдвох з приятелем до академика Італії маляря Феруччія Феррацція.

При вході до його мешкання зустрічає нас Вп. мистець особисто. Після звичайних форм нашого познайомлення, ми ввійшли до робітні мистця: широка, простора, висока, світлява. Тут господар знайомить нас із трьома молодими американками, з двома критиками мистецва, з одним журналістом, які теж прийшли відвідати мистця й оглянути його останні нові твори.

Перше, що впадає в очі, це величезні шкіци до мозаїки в абсиді крипти для якоїсь там аристократичної родини. Шкіци вже майже готові: Воскресення Христове. Сюжет узятий з апокаліпси. В підставі — мистець держиться візантиків зовсім змодернізованої — вміло, по італійськи, легко. Кольорит просякнутий радістю сонця. Лінія не важка, виразиста, безпосередня.

Розмовляємо всі на тему сучасного мистецтва. А п. Ф. Феррацці кладе перед нами щораз усе нові останні свої твори. Жінки в захопленні охкають. (Коли вони не охкають?) Ми з насолодою приглядаємось цим творам: їх душа огортає нас у свою, по мистецьки вичуту, передану дійсність світу, яким живемо, якого красою сповнюємо наші почування до нього.

Ось, на синьому тлі неба, дві дівчинки. То гурт купальників, один на березі, двох у воді: чуєте настрій пляжі літком, ті голі постаті, що вільно плавають у воді, де тіло в призмі світла ломиться, у повітрі, де тіло дихає. Он чудовий акт — жінка гріється на березі моря: сонце желхтить, що аж море ліниве й до тіла тіла жінки потягається, досягнути хоче.

І цікаве! Мистець зовсім не бентежиться тим, що своїми творами *по сьогоднішньому* сягнув у душу часів ренесансу. Він одного певний: що саме тому його твори це мистецтво і мистецтво сучасности. Коли в мистця засяє небо ренесансу, коли людина дихає-зливається з цим небом; коли його постаті будуть почувати монументальність Пєрі делля Франческо — все те його лиш переконує, що його твори, це справжнє мистецтво. Бож ренесанс, який оперся на грецькому клясичному мистецтві, хіба не дав найкращого мистецтва світу?

Коли всі вийшли я ще лишився у мистця. Ось головні думки цієї розмови:

— Чому все сучасне мистецтво Італії, не говорючи тут про футуристів-метафізиків, держиться у провідній лінії расового мистецтва минулих віків Італії?

— Бо в нашому мистецтві, йдучи від Чімабує, Джіотто, через Мазаччіо й увесь ренесанс, ми находимо те щире, спонтанічне, вічно нове в мистецтві: ідеал, культуру, душу раси. В нашому мистецтві мусить промовляти раса. Це в мистецтві головне. Без цього мистецтво не є мистецтвом. І ви цю расовість виразно бачите: чи це в добі примітивістів, чи в ренесансі, в бароккко, чи, пізніше геть, у романтизмі. Навіть у добі імпресіонізму: наші маккіяйолі, це не те саме, що французькі імпресіоністи: в нас сила, вираз понад усе — в них чепурність, тендітність.

— Помічаю, що в Італії мистці вертаються до фрески. Ось хочби вистава в Міляно вказує на це — зауважую.

— Так! — відповідає Вп. господар, — вертаємось до фрески. Після війни я перший це ввів — гордо, супокійно зазначує мистець. — Мене, перед всім, цікавить не так техніка фрески, як її монументальність, чого не дає полотно. Безперечно я по свому у фресці послуговуюся і здобутками французького імпресіонізму: світлом. Вміло, але послуговуватися можна.

Ще про це, то про те, а час швидко минав не цікавій розмові з цим великим сьогодні в Італії мистцем.

На дворі все ще було легко хмарне небо: світло такого дня мягко слалося по робітні, твори дихали своїм життям.

При прощанні п. Ф. Феррацці ще додав:

— А передайте кордіяльні салюти п. Павлові Ковжунові та Михайлові Осінчукові!

Збірка „Дару Просвіті" в 1935 р.

Згідно з домаганням кожного з трьох східно-галицьких воєвідств подаємо до прилюдного відома, що збірка „Дару Просвіті", переведена на основі дозволу кожного з тих воєвідств, дала дотепер такий вислід: з Львівського Воєвідства 7.627.75 зол., зі Станиславівського Воєвідства 6.256.95 зол., з Тернопільського Воєвідства 9.073.27 зол. Разом *22.957.97 зол.*

Головний Виділ Т-ва „Просвіта"

✝

За упокій душі бл. п.

Вячеслава Будзиновського

померлого дня 1[illegible] лютого 1935. відбудеться в четвер дня 21. лютого ц. р.

Поминальне Богослуження

в Архикатедральній церкві Св. Юра у Львові в год. 8. рано, на яке всіх кревних знайомих і вірних запрошує РОДИНА.

З польської преси.

Дальший відгук промови мін. Косцялковського.

„Роботнік" з 19. ц. м. поміщує вступну статтю посла М. Недзялковського п. н. „П. мін. Косцялковський і українська справа". Цікаво, що так само, як ми вчора, звертає на вступі увагу на характеристичне явище, що остання промова міністра викликала теляче захоплення всіх явних і закаптурених ендеків.

„...У найбільший „там-там" вдарив, очевидно, „ІКЦ", виразник поглядів і думок „сірого чоловіка" з четвертої бригади. Той сірий чоловік був кілька літ тому звичайним шломіс дечковим ендеком. Навчився трактувати українців згори, як нарід, який радше не істнує (нейже то русини, пане аптикаре-добродію, а ніякі українці!), і є неначе продуктом злобної інтриги „фахових політиків". Колиб не „Левицькі і Макухи" — згідно з елеґантним висловом „ІКЦ", то ми малиб у південно-східних воєвідствах справжню ідилю зі смирним „руским" сватом, найсердечніше привязаним до пана старости.

Тому „ІКЦ" ужив собі після промови мін. Косцялковського „на цілого". Заапліковано читачам у збільшеній давці все те, чим жила перед війною галицька народово-демократична публіцистика, все те, що лягло таким важким каменем на терезках історії в листопаді 1918. Ніколи ще не проявилася так урочисто духова близькість „сірого ендека" й „сірого четвертобригадиста", як у понеділкових дитирамбах для п. мін. Косцялковського, злегка протекціональних..." (Ту статтю „ІКЦ" ми реферували вже у вчорашньому числі. — Прим. Ред.).

Цитуючи три найбільш суттєві точки з промови мін. Косцялковського, — проти теперішньої Парл. Репрезентації, про рахунок на „молодих" і про Березу, — автор додає від себе:

„Тієї третьої точки заяви п. міністра не можу зрозуміти. Припустім, що слідство викрило сутню правду про вбивників мін. Перацького. Відповідальність спаде на ОУН. Але в який спосіб, на якій засаді можна обтяжувати нею ціле українське громадянство,— ундовців, радикалів, соц. демократів, комуністів? Чи п. Косцялковський прийняв би відповідальність за політику п. Дмовського хочби в рр. 1914 і 1915? Напевне ні. Отже як може вимагати, щоби сен. Макух двигав на собі тягар провин полк. Коновальця?..."

Щодо інших точок, то й п. Недзялковський волів би, „щоби провід в Укр. Парл. Репр. перейняли представники українських робітників і селян" (цікаво, кого, на думку ш. автора репрезентують нинішні укр. партії, заступлені у соймі?!), але перестерігає, що всяка така зміна може прийти виключно наслідком внутрішніх перемін в українському громадянстві.

„Колиж п. Косцялковський гадає, що можна впровадити на сцену „молодих" при помочі державного апарату, в такому разі робить помилку, яка так само величезним тягарем ляже на цілій будуччині польсько-українських взаємин. Покищо крипто-ендеки плавають у захопленні".

Совіти у світлі власної статистики.

Дойче Альґемайне Цайтунґ" з Берліна, з 23. І. 1935 р. містить статтю свого московського кореспондента Юста на повищу тему. Цю статтю ми подаємо частинно в перекладі, а частинно в скороченому змісті.

ЦИФРА-БОГ.

„Плянове господарство є збудоване на статистиці. Початкові школярі вчаться вже в школі оперувати статистичними даними. У кожній школі найдеться статистична таблиця з графічним представленням відвідування учениками школи. Ті таблиці вчать учеників находити звязок між дійсністю і числом. Одначе нині сов. громадяни, що виходять зі школи, опиняються серед ситуацій, де такий нібито очевидний звязок зовсім не є очевидним.

Малій дитині, що ледви може промовити слово, кажуть говорити „Бога нет" і рівночасно кажуть їй вірити в число так, як передше в Бога вірили. Число є там чимось абсолютним. Однак це торкається не лише малої дітвори, але й старших, які сяк чи так причасні до совітського продукційного апарату. У дітей повстає вже змалку душевна зміна у користь числа, а в старших тої зміни нема і бути не може. Лише в той спосіб можна собі представити, що совітська пропаганда так зручно й успішно оперує числами. Вона думає, що її вірнопіддані навіть на гадку не впадуть шукати за якимсь звязком між цифрою і дійсністю і що вони будуть в неї сліпо вірити. Вже майже вісім років працює совітська господарська статистика вартостями, висловленими в сумах карбованців, вложених у продукцію. При цьому кожна мала дитина знала, що нема там ніякого стебільного карбованця, якого можна було оцінювати як щось постійне та що все і всюди вартість совітської валюти значно колибалась. Не вважаючи на те статистика ті карбованці разом сумувала, додавала, множила, так, якби додавав скажім сливки до яблок. Для дійсного економіста така статистика зовсім безвартісна і нічого не каже, бо в ній зраховано разом безконтрольні вартости. Така статистика надається найбільше як засіб політичної пропаганди.

ЧИ ІСТНУЄ В СОВІТАХ ПОДВІЙНА СТАТИСТИКА?

Створити якісь статистичні основи в країні, якої населення (як каже мала совітська енциклопедія з 1929 року) на половину складається з анальфабетів (чоловіки 44 прц. і жінки 66 прц.) є надзвичайно тяжко. Чужинні глядачі думали нераз, що совітські власти мають для свого внутрішнього вжитку менш-більше вірну статистику, скореґовану, іншу від тої, яка призначена на експорт і для оголошення. Це булоб тоді, колиб центральна статистична установа вела подвійне книговодство, одно для світа, а друге для уряду. Дуже можливо, що сам найвищий провід вживає при своїх рішеннях ще якісь критерії, які корегують загальні дані. Загальний рівень освіти совітських статистиків і тих, які мають до діла з числами, промовляє за тим, що такого подвійного книговодства, себто подвійної, явної і тайної статистики, там не ведеться. Всі знавці Совітів вже нераз вказували на те, що особливо в ділянці сільського господарства, коли подається якісь числа, все треба подати й джерело, звідки вони походять.

Впродовж останнього десятиліття совітські статистичні установи по декілька разів змінювали вживану статистичну систему. Кількa літ взагалі не давалось ніяких певних даних і треба було вдоволятись лише навмисно замотаними процентовими числами, яких початки були дуже сумнівної вартости. Так напр. до сьогодні вважається продукцію золота в Совітах за велику державну таємницю. А від чужих фахівців вимагається, щоб вони просто вірили в совітські дані, що ось продукція збільшилась на 50 прц. Скільки, що і як, того не подається. Сов. пропаганда вірить, що й зовнішній світ буде відноситись до мертвої цифри з такимже самим релігійним пієтизмом, як того хотілиб мати Совіти у себе.

Значний поступ в цій ділянці зробили Совіти, що видали недавно статистичний збірник, в якому подають деякі цифри, які треба вважати за урядові дані. Та книжка (Соціялістіческое строітельство СССР — Статістіческий Єжеґоднік"", виданий 1934) появилася в такому малому накладі, що вже тепер вона є бібліографічною книгарською рідкістю. Ця книжка влекшує орієнтацію серед деяких проблем Совітів, хоча вживається в ній порівнання ще з 1913 роком.

АНАЛЬФАБЕТИЗМ.

Займемось питанням анальфабетизму. Вже здавна ведеться в Совітах праця над заведенням загального примусового обовязку ходити до школи. Може в тій справі й зроблено багато, щоб вміння читати й писати ввести між народ як загальне добро. Енерґічні заходи в цьому напрямі датуються щойно від 1931 року. В газетних статтях та по журналах радо висовується твердження, що тепер у Совітах вже є лише 10 прц. анальфабетів. Якжеж справа стоїть в дійсності? Статистична книжка каже, що в 1933 році було в Совітах 21 міліонів дітей в шкільному віці. А статистичний річник того самого уряду за 1932 рік нараховує шкільних дітей аж 32 міліони в віці між 8 і 17 р. життя. Отже виходить, що добра третина шкільних дітей не обнята школою, коли до школи ходило 21 міліонів в 1933 році, а було всіх 32 міл. в році 1932.

Або інший приклад на цю тему, взятий з малої совітської енциклопедії. Між всіми народами, що живуть в Совітах у 40 мовах виходять ґазети (жиди виказують найменше анальфабетів). Лише два відсотки жидів та одинацять відсотків жидівок не вміють ні читати ні писати. Тут находить своє пояснення релятивно велике число жидів по установах. Не будемо чіпати соціяльних і політичних моментів. На другому місці стоять німці з 21 прц. неписьменних чоловіків та 24 прц. жінок. Такі є дані за 1928 р. Німці це в більшості кольоністи-селяни. Революція — це була справа чисто міська. Хоч відсоток вміючих читати й писати великий, дуже мало німців заняло революційні становища в Совітах. На останньому совітському конґресі було на 974 москалів 61 жидів і лише 8 німців.

РУСИФІКАЦІЯ ЖИДІВ.

У Совітах є 2,6 міліонів жидів, що творять 1.77 прц. населення. По числі жиди стоять на 7 місці. Німці, які нараховують по даним перепису з 1926 р. 1,2 міліонів, або 0.81 прц. населення, стоять на 30 місці. По московській статистиці з 1930 р. 95 прц. німців подає німецьку мову як свою рідну, а лише 72 прц. жидів робить те саме. В Европі булоб трудно щось подібного найти. Тепер можеб ці числа випали инакше і більше на некористь жидів. Жиди стараються позмінювати свої призвища на чисто московські. Також з тих чисел можна вносити дещо про антисемітські або русифікаторські настрої в Совітах, які все нахвалюються, що вони ідеально розвязали національне питання.

ЗМЕНШЕНИЙ ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ.

Найважнішим вислідом московської революції на цілому просторі Совітів є вплив тієї революції на розселення населення. З моментом революції почався величанський процес урбанізації краю. Декілька чисел дадуть змогу зорієнтуватись в тому процесі. В 1897 р. було в Совітах 15,8 міл. міського і 90,6 міл. сільського населення. Ті цифри змінялись так: 1914— 24,6 чи 114,6 міл., 1926 — 26,3 чи 120,7 міл., 1929 — 27,8 чи 126,6 міл., 1933 — 39,7 чи 126 міліонів. При цьому ще треба відмітити, що останній перепис населення відбувся ще в 1926 році і тому всі новіші дані основані лише на дочислюванню. Урядові обрахунки ще не доступні для загалу. Міські числа треба вважати точнішими. Правдоподібно скількість сіль-

ського населення значно зменшилась, як це видно зі статистики (1929 — 126,6 міліонів і 1933 — 126 міліонів), бо при численні вживалось зовсім інших метод для міста і зовсім інших для села. Перша пятилітка предбачувала зріст населення з 151 в 1928 на 160 міл. в 1932 році. Тимчасом на той рік подають лише 165,7 міл. населення. Річний приріст виносив: 1927 — 3,4 міл., 1928 — 3,8 міл., 1929 — 3,3 міл., 1930 — 2,9 міл., 1931 — 2,8 міл., 1932 — 2,5 міліонів.

Друга пятирічка предбачує річний приріст в 3 міліони, себто на 1937 рік 180,7 міл. населення. Але правдоподібно він буде значно менший. В загальному большевики стараються втримати приріст міського населення. Тепер живе по містах 24 проц. населення, а 1937 р. має жити 25 проц. по містах. Рішаючим чинником при скількости народин є таки життеві умовини. Значне зниження приросту населення спричинив голод, що повстав наслідком насильної колективізації та виваандрування населення.

Плодовитість сільського населення зазнала зменшення не лише через те, що совітські закони не признають охорони родини та подружжя, а завдяки новим умовинам праці. В приватному господарстві кожна нова дитина була новою робочою силою для господарства. Зате в колективах заплата йде за те, що зроблено. Тому кожний новий їдець в колективі зменшує заробіток родини, бо чим більше людей, тим менше роботи і заробітку для всіх. Також втягнення жінок до тяжких робіт у процесі продукції значно зменшило їх плодовитість, хоча совітські закони материнство дуже шанують. Скількість жінок при роботі в містах збільшилась за першу пятилітку в два і пів разів. Серед всіх занятих робітників їх відсоткова скількість збільшилась із 23 на 33 проц. Особливо помітне збільшення скількости жінок-робітників у професіях, які годі вважати жіночою доменою праці.

ОХОРОНА МАТЕРИНСТВА У ПРАКТИЦІ.

У важкому промислі скількість жінок-робітників збільшилась в 7 разів. В 1926 році було у важкому провислі 11,2 проц., а в 1933 р. вже 26.9%. 15 проц. токарів, 13 проц. шлюсарів, 30 проц. теслів і 55 проц. сверлильщиків машинового промислу — це жінки. На кожних 100 жінок, обнятих робітничим обезпеченням, припадало в 1927 році 7,8, в 1930 р. 6,9 і в 1933 р. лише 5,4 жінок, що родили діти. Колективна система на селі значно збільшує місько-пролетарське наставлення до питання приросту родин, себто, що родичі не хотять мати дітей вже й на селі.

Опіка над матірю та дитиною — це улюблена пропагандивна тема совітської пропаганди. Показується по статистиці, що в цілому Союзі у породільнях є всього 31.000 ліжок. Колиб кожна мати, що родить дитину, лежала лише 5 днів у шпиталі, себто ліжко на рік було б занято 73 рази, то заледви 10 проц. всіх дітей, що приходять на світ, моглиб мати лікарську опіку. А що значать породи при умовині, що для кожного мешканця Совітів призначено лише 4 кв. метри мешканевої площі, можна собі уявити.

СОВІТСЬКІ МІСТА ТА МІСЬКА НУЖДА.

Ріст міст показують такі цифри: Москва мала в 1923 р. 1.542.000 мешканців, а в 1933 році 3.663 тисяч. Інші міста в тих самих роках мали такі цифри: Ленінград в 1923 р. 1037 тис., в 1933 р. — 2.776 тис., Свердловськ 97 тис. — 462 тис., Новосибірськ 74 тис. — 287 тис., Сталін (давніше Юзівка на Україні) 38 тис. — 273 тис., Баку 335 тис. — 709 тис., Макіївка 15 тис. — 99 тис. (давніше звалось це місто Димитрієвськ), Харків 230 тис. — 654 тис., Перм 68 тис. — 269 тис.

В 1926 р. було в Совітах 479 міст, а в 1931 році 507, з чого скількість великих міст, себто з населенням понад 100 тисяч, збільшилась з 31 на 46.

Вічне стояння в черзі та вичікування в дорозі, при крамницях, кінах, театрах і т. п. находять теж в тому своє пояснення. До того треба ще додати, що в 1927 році мали міста 319 тисяч крамниць, а в 1931 році лише 71 тисяч. В 1933 році знову збільшилось воно на 119 тисяч.

Мешканеву нужду пояснюють такі дані: в 1931-34 збудовано в Москві 2,2 міл. кв. метрів нових помешкань, в яких з бідою примiщено пів міліона людей. На голову припало по 4 кв. метри площі, себто два рази стільки, як займає середнє людське ліжко. За той сам час населення міста збільшилось на 900 тис.

ПОДАТКИ, ЛЬОКОМОЦІЯ, СПОРТ, РАДІО І МАШИНИ.

Марксисти цілого світа мають марку страшних ворогів непрямих податків. Совітський бюджет є так збудований, що як прибуток має він 56 проц. з оборотового податку і 12 проц. з примусових позичок. Доходовий податок виносить лише 0,8 і сільсько-господарський податок 1,3 проц. бюджету.

По революції збудовано в 20 нових містах трамваї (54 замість 34). В 130 містах є автобуси. Скількість пасажирів у трамваях стала утятеро більшою від 1916 року, хоч населення лише подвоїлось. Тайна полягає в тому, що ціна за їзду дуже дешева, коли все інше значно подорожіло.

Спорт — це для Совітів щось зовсім нового. По революції він став масовим. І 1913 році було 30.000 людей, що ним займалось, а тепер вже є понад 5 міліонів. Збільшилась продукція газет та книжок. В 1913 було в Совітах 800 газет з загальним накладом 2,7 міліонів примірників, а нині лише московська республика має 3800 газет з накладом в 35 міліонів примірників. Пересічний наклад книжок або газет виносив в 1913 році 4000 примірників, а в 1931 р. 15 тисяч примірників. Книжкова продукція мала в 1913 р. 28 тисяч назв, 1921 — 4000 і 1932 вже 50.000. Що це за книжки і яка їх вартість, про це нема згадки.

У Совітах є 427 радіопосильних стацій, з чого 57 для ужитку народу, 73 для почтових цілей і 354 для цілей місцевих. Число слухачів радія виносить лише 2,1 міліонів. Приймальні апарати дуже дорогі і запасових частин майже нема зовсім.

Вкінці декілька чисел про промислову продукцію. Статистичні томи говорять: в 1934 році вироблено 72 тисячі авт і 91 тисяч тракторів. В 1932 р. було лише 25 тисяч авт і 50.000 тракторів. Перед революцією не було взагалі нічого. В 1913 році витворювала текстильна індустрія 2,3 міліонів метрів бавовняних матерій, а в 1934 році лише 2,7 міліонів метрів.

В той спосіб доказано, що серед большевицького правління лежить ближче машина, як чоловік.

До цих виводів не приходиться нічого додавати, бо цифри говорять самі за себе. Скажемо лише, що брехливість большевицької статистики вже давно стверджена українцями і то в першу чергу що торкається України.

(У. П. Берлін.)

Чергова перемога през. Рузвельта.

РІШЕННЯ НАЙВИЩОГО СУДУ.

ВАШИНГТОН, ПАТ. Найвищий Суд оголосив рішення у справі золотої клявзули, себто виміни паперових долярів на золото. У першій частині свого осуду суд рішив, що згідно зі становищем уряду, золота клявзуля не торкається приватних валют. У другій частині суд рішив усупереч опінії уряду, що золота клявзуля торкається федеральних валют.

Таким чином акційні спілки і товариства, які емітували акції і цінні папери з золотою клявзулею, будуть могти їх сплачувати паперовими долярами. Зате державний скарб мусітиме платити за кожного доляра зі золотою клявзулею при сплаті капіталу і відсотків по 1.99 паперовім долярі.

ОЖИВЛЕННЯ НА БІРЖІ.

Рішення Найвищого Суду у справі золотої клявзулі викликало велике оживлення на нюйорській біржі. Доляр звишкував, приватні акції підскочили ледви на 2 пункти. Обороти державними паперами збільшились, приватними зменшились.

Уряд Злучених Держав рішив, що після видання осуду Найвищого Суду у справі золотої клявзулі, нема потреби видавати якінебудь постанови. Урядові кола вважають рішення Найвищого Суду повною перемогою політики през. Рузвельта.

Хто зложить на дар „Просвіті“ — облекшить її важкі завдання.

Комуністи підготовляли переворот в Австрії.

Віденські комуністи задумували в перші роковини соціялістичної революції в Австрії в дні 12. лютого ц. р. перевести державний переворот. Тому комуністи задумували обсадити поліційні комісаріяти в поодиноких округах Відня, опісля продовжувати далі свою акцію. Одначе віденська поліція заздалегідь довідалася про цей плян і арештувала багато комуністів, між ними багато емігрантів.

Кружляють поголоски, що в дні 12. лютого з р. підчас перерви у віденським радіо відозвалася несподівано тайна соціялістична радіостація про те, що соціялісти обєднались з комуністами. Одначе їхня акція не вдалась тому, що один зі соціялістичних емігрантів у Чехословаччині зрадив пляни соціялістів. Тому поліції вдалось виарештувати цілий комітет соціялістів.

—o—

Канц. Шушніґ за плебісцитом в Австрії.

ВІДЕНЬ, 19. 2. ПАТ. З нагоди зборів патріотичного фронту у Лінцу канцлер Шушніґ заявив, що його уряд годиться на переведення плебісциту в Австрії. Плебісцит можна буде перевести щойно тоді, коли Австрії буде запевнена повна свобода і будуть виключені всі чужі впливи. Плебісцит відбудеться під гаслом „Австрія для австрійців“. Першим питанням, на яке плебісцит мусить дати відповідь, буде, чи Австрія годиться на політичне самогубство чи виступить проти нього.

Мін. Саймон не поїде до Берліна.

БЕРЛІН, 19. 2. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє з Льондону: Політичні кола запевняють, що покищо мін. Саймон не поїде до Берліна, а німецький міністер закордонних справ фон Нойрат до Льондону.

„Дейлі Телеграф“ пише, що мін. Саймон не поїде до Берліна аж доки не вияснится ситуація. Покищо амбасадори ведуть переговори.

„Таймс“ пише: Француський амбасадор відвідав мін. Саймона та поінформував його, що француський уряд не буде висувати ніяких застережень у справі виїзду мін. Саймона до Берліна.

Подрібне розглянення німецької відповіди виявило, що перед візитою англійського міністра у Берліні, необхідно виявити дипльоматичним шляхом деякі ріжниці.

Комуністичні заворушення в Югославії.

БІЛГОРОД, 19. 2. ПАТ. В неділю дійшло до заворушень у Цетинії і Подгоріці, які зліквідувала жандармерія. В Цетинії три особи ранені, в Подгоріці один купець убитий. Заворушення викликали комуністи.

—o—

Динамітовий замах на вязницю.

НЕШВІЛЬ, 19. 2. ПАТ. Підчас сутички народньої ґвардії з юрбою, яка хотіла динамітом висадити мури вязниці, вбили 4 особи. У вязниці сидить мурин, засуджений на кару смерти за насилування білої дівчини. Ґвардія опанувала положення.

Страшна залізнича катастрофа.

БУКАРЕШТ, 19. 2. ПАТ. Недалеко Констанци упав в пасину поїзд з 60 вагонами. 30 вагонів розторощилось. Трьох залізничників убитих багато ранених. Втрати матеріяльні дуже великі.

Подяка англійським послам.

Президія Української Національної Жіночої Ради у Празі вислала через Українське Бюро в Льондоні листа з висловом подяки для всіх тих послів британського парляменту, які виступали в обороні українців чи це в палаті послів, чи перед Союзом Народів. Копії подяки розіслано всім дотичним послам.

(УКБЮРО ЛЬОНДОН.)

—o—

В уряді Совітської України.

(ВУ) Всеукраїнський ЦВК іменував Льва Абрамовича Грушевського першим заступником народнього комісаря земельних справ УСРР.

—o—

Не пересувають і не мобілізують війська.

ПАРИЖ, 19. 2. ПАТ. Авас повідомляє з Відня, що міродатні кола не мають вісток про намір пересунути баварські війська на австро-німецький кордон або про мобілізацію італійського війська на кордоні Бренера.

—o—

Чан-Кай-Шек переговорює з японським урядом.

ТОКІО, 19. 2. ПАТ. Із кол м-ства закордонних справ повідомляють, що маршал Чан-Кай Шек приїде до Токіо переговорювати з японським урядом у справі порозуміння між Японією та Китаєм. Маршал побуде в Токіо 10—12 днів.

—o—

Закінчився страйк.

НЮ ЙОРК, 19. 2. ПАТ. Страйк обслуги вінд покінчився після 18-годинної наради страйкового комітету з бурмістром міста.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Зі Сарщини виїхали у понеділок шведські війська.

— До Будапешту приїде цього тижня кн. Валії.

— Мадярський посол Екгардт гостро виступив проти колишнього прем'єра Бетлена, закидаючи тодішньому урядові корупцію і насильство. Посол візвав Бетлена оправдатись або відсунутись від політичної діяльности.

— Голяндська поліція перевела ревізію в домівці спортового робітничого товариства, арештувала 26 осіб за комуністичну діяльність і сконфіскувала кілька тисяч летючок.

— Землетрус на Халькидійському півострові викликав переполох між населенням, яке втікло зі своїх домів і живе під шатрами.

Оживлений рух на льондонській біржі.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Корисна для през. Рузвельта постанова найвищого суду в справі клявзулі золота викликала звишку цін сирівців. Акції копалень і промислові акції були в оживленому русі на льондонській біржі. Два мільони тих акцій змінило своїх власників. Такого руху не тямлять на біржі від 8 літ. У звязку з постановою суду, яка розвіяла побоювання в справі ревалюації доляра, курс доляра на льондонській біржі впав.

ВАШИНҐТОН, 19. 2. ПАТ. Кружляють поголоски, що закордонні посідачі державних облігацій Злучених Держав, невдоволені присудом Найвищого Суду у справі золотої клявзулі, натискають на свої уряди, шоби запротестували проти цього присуду. Американський уряд каже, що державні позички є внутрішним зобовязанням і тому не підлягають засадам міжнародного права. Тому на думку уряду, чужинці, які затягнули зобовязання у Злучених Державах, повинні підлягати в тих справах американському законові.

Знижка доляра, фунта і ліри.

ВАРШАВА, 19. 2. ПАТ. На нинішній грошевій біржі дійшло до обнижки курсу доляра, фунта стерлінга і ліри. До обнижки доляра дійшло внаслідок присуду Найвищого Суду Злучених Держав у справі клявзулі золота, який вийшов згідно з бажанням уряду. І тому що нема надії на привернення клявзулі золота, курс доляра сильно впав, менше більше до меж паритету.

Одночасно біржі занотували знижку фунта стерлінгів.

До знижки курсу ліри причинилась крім політичних моментів теж загострена реглямента ція вивозу товарів до Італії.

Кара смерти на двох шпигунок.

БЕРЛІН, 19. 2. ПАТ. Вчора пополудні німецьке інформаційне бюро оголосило таку вістку: Народній трибунал Німеччини присудом з 16. лютого ц. р. засудив на кару смерти за зраду військових таємниць Беніту фон Фалькентайн і Ренату фон Нацмер, обі з Берліна. Одночасно трибунал засудив на досмертну тюрму Ґеорґа фон Сосновського та Ірену фон Єни. Тому, що канцлер Гітлер не скористав з права ласки, обі шпигунки покарали смертю. Цю вістку подала офіційна аґенція під таким наголовком: Націонал-соціялістична держава нищить державну зраду.

КАМПАНІЯ ПРОТИ КАНЦЛЕРА ШУШНІҐА.

З приводу заповідженої візити канцлера Шушніґа у Парижі, соціялістична преса веде гостру кампанію проти нього. Преса закидає канцлерові Шушніґові відповідальність за смерть австрійських соціялістів тому, що він завів воєнні суди. „Попюлер“ пише, що канцлер Шушніґ буде гостем уряду, але не французького народу, який може приняти його як ворога.

Число сектантів на Волині.

ЛУЦЬК, КАП. На Волині істнує 12 ріжних сект, які начисляють 23.096 визнавців. Сектанти рекрутуються переважно з православних та інших некатолицьких віроісповідань, бо католики дуже відпорні на аґітацію сектантів. І так 1) секта євангеликів-християн начислює 8.691 визнавців, 2) євангеликів-християн духоборців — 7.068, 3) баптисти — 3.448, 4) Божа Церква — 998, 5) Вільні євангелики християни — 996, 6) адвентисти семого дня 653, 7) союз східно-польських баптистів 517, 8) Христова Церква — 257, 9) народовий костел (фаронівці) 250, 10) дослідники св. письма — 118, 11) „Стефанівці“ — 94, 12) ногомийці — 6.

Визнавцями народового костела є здебільша православні чехи.

ВИБОРИ НА МІСЦЯХ.

ЯК ВІДБУВАЛИСЯ ВИБОРИ В РАДЕХІВЩИНІ.

Село Барилів у Радехівщині належить до збірної громади Синьків. Волость поділено на дві округи в такий спосіб, щоб поза офіціяльною листою не можна було вибрати ані одного радного. А коли в окрузі, до якої належить Барилів, зголошено українську листу і пани з офіціяльної листи побачили, що люди збираються голосувати на ту листу, то по нараді і ріжних телефонічних розмовах з рішаючими чинниками попросту без найменшої підстави (бо українська листа зладжена була згідно з законом) предсідник, учитель Суруфка Тадеуш, уневажнив нашу листу і проголосив за вибрану (без голосування) офіціяльну листу польсько-кацапську. Що діється в душах загалу виборців, не тяжко догадатись, та про це не пишемо з уваги на цензуру...

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жаліймо датків на скріплення освітних змагань.

Церковні справи.

З УНІЙНОГО РУХУ НА ВОЛИНІ.

Як свого часу ми повідомляли, село *Мягин*, рівенського повіту, майже потоловно перейшло з православія на унію. Православні ширили чутки, що те село повертається назад на православіє і що справа унії там ліквідується, але дійсність є зовсім інша. Адміністраційна влада спочатку робила з формальних причин ріжні труднощі в справі будови уніятської церкви в тому селі. Остаточно по якомусь часі такий дозвіл уніяти дістали і до 3-х місяців збудували невеличку дерев'яну церковцю, яка може помістити до 500 осіб. А в селі уніятів є до 1.000 душ. Вже оправлено іконостас до церкви, хоругви та інші літурґічні річи, хоч багато ще бракує. Парохом тої парохії є ідейний гр.-католицький священик о. Іліян Гук, бувший парох гр.-кат. парохії у В. Куськівцях, кремянецького пов., де його заходами та зусиллями до 2-ох років збудовано муровану церкву, на що він жертвував багато своїх власних грошей.

Міцнішає теж справа унії в парохії *Заставе*, рівенського повіту, де від літа м. р. парохом є молодий священик о. Іван Гарматюк, абсольвент папської семинарії в Дубні, галичанин. Він є добрий проповідник та енерґійний місіонар. Досі уніятів у тому селі небагато, всього 120 душ, але є всі дані на те, що число їх небавком значно збільшиться. О. Гарматюк викладає гр.-кат. релігію в місцевій вселюдній школі.

(За „Оріенс ом — Я. П—ий.)

ІЗ КАРНАВАЛОВОГО ЖИТТЯ.

Великі Вечерниці Ватри.

В дні 14. лютого ц. р. зірвали ветеринарні медики у Львові нову карту з карнавалового календарика. Великі Вечерниці Ватри пройшли в дружній, товариській атмосфері. Милий настрій, що зазначувався уже з початку вечерниць, перетрівав аж до ранку. Вечерниці відбулися в просторих та стилевих салях Касина Поштовців при вул. Японській ч. 9. Між численно зібраними гостями, здебільша молодю, зявилися теперішній куратор т-ва студентів ветеринарії „Ватра“ проф. Александрович та колишній куратор проф. Морачевський. Провід танцями спочивав у руках пп. Давидовича і Сосєнка. Вечерниці пройшли з повним моральним і матеріяльним успіхом.

Дальші большевицькі розстріли.

Виленське „Русское Слово“ довідується, що в Совітах розстріляно польських комуністів: Сохацького, Жарського, Рале-Міхаловського, Дворчаніна і поета Вандурського. Крім того повідомляють з Минська, що там розстріляли б. посла до польського сойму і голову „Білоруської Громади“ Броніслава Тарашкевича.

—o—

НОВИНКИ

— **Чи буде війна весною?** Чи буде війна, або інтервенція весною тим не цікавиться так дуже загал громадянства, а цікавиться **традиційними вечерницями Червоної Калини,** що відбудуться вже в суботу 23. ц. м. в салях Касина Почтовців при вул. Японській. Запрошення видає адміністрація „Ч. Калини“, вул. Зіморовича 20, I. пов. год. 9—15. Окремо запрошень Комітет не висилає. 1—1

— **На відчит Софії Яблонської „З подорожі довкола світа“**, що відбудеться заходом „Т-ва письменників і журналістів у пятницю в год. 6 веч. на „Бесіді“, можна дістати раніше запрошення в редакції „Діла“ та „Нового Часу“ до 2-ої год. попол.

— **Українське протиалькогольне Т-во „Відродження“** у Львові влаштовує з нагоди місяця лютого — місяця протиалькогольної та протинікотинної кампанії в днях 20. і 21. ц. м. в салі Шевченківського Музею на першому поверсі вул. Чарнецького 24 **протиалькогольний та протинікотинний курс** з такою програмою: **дня 20. ц. м. (середа):** год. 17. відкриття курсу — Огляд нашого руху — д-р С. Парфанович; год. 17.45 — Абстиненція як виховний чинник — м-р П. Ісаїв; год. 18.30 — Фізичне виховання а алькоголізм — м-р О. Домбровський. **Дня 21. ц.м. (четвер):** год. 17. — Міжнародній протиалькогольний рух — м-р М. Хомяк; год. 17.45 — Наш музей і протиалькогольна вистава — проф. Ю. Каменецький і студ. прав Ів. Костюк; год. 18.30 — Вплив папіроски на характер курця — д-р М. Дзерович. Підчас курсу весь час можна оглядати виставу протиалькогольних та протинікотинних образів і діяграмів Т-ва „Відродження“. Вистава відчинена цілий день від год. 9. рано. До масової участи все львівське громадянство запрошує — **Головна Рада Т-ва „Відродження“.**

— **Закриття філії Т-ва „Сільський Господар“ в Кремянці.** З великими труднощами вдалося в 1933 р. заложити в Кремянці філію „Сільського Господаря“. За два роки свого істнування не користувалася філія прихильністю адміністраційної влади. Дозволено було відчинити в цілому повіті лише один кружок, а зголошення інших численних кружків староство не приймало до відома. Працю філії всякими способами гальмовано, щоби вона не робила конкуренції „кулкам млодзежи вейскей“. Нарешті 18. лютого ц. р. кремянецьке староство припинило діяльність філії і повідомило, що з днем 23. лютого цілковито розвязує філію. Формальний мотив — істнування філії в Кремянці загрожує безпеці та публичному порядкові. Для ліквідації філії староство дало речинець до 31. березня і вимагає негайного виконання свого розпорядку.

— **Добродії БУП.** До величавого буфету Балю Української Преси причинилася безкорисно низка рідних і чужинецьких фірм щедрими дарами. До них належали: „Маслосоюз“, „Народня Торговля“, „Центросоюз“, „Фортуна Нова“; фабрика „Міки“, цукорні Іванейка, масарня Пявки, Львівські Бровари (50 л. пива), ресторани „Брістоль“ (риба і вино), Кафки (Шковрона) (2 фл. вина), Бізанца (3 л. горівки) і Кляри Вальдбавм (б. Фукс) (франц. салата і коняк) та каварня „Варшава“ (вино). Крім того якийсь невідомий добродій прислав анонімово торт від Залеського. Не називаємо тут тих поодиноких громадян і громадянок, які своїми дарами допомогли до уладження буфету. Всі ті установи й поодинокі особи своїми пожертвами дали доказ прихильности супроти української преси та причинилися до поважного морального і матеріяльного успіху Балю. Тому, що ввесь чистий дохід призначений на допомоговий фонд і ремонт літньої оселі Товариства Письменників і Журналістів ім. І. Франка, Рада Товариства складає оцим щиру подяку всім названим добродіям БУП.

— **Кошиць дирігентом Шевченківського концерту.** Шість українських хорів з околиці Ню-Йорку уладжують цього року Шевченківський концерт в концертовій салі Тавн Голл при 43-ій вулиці, недалеко Бродвею, в осередку нюйорського музикального й театрального мистецтва. Буде це перша спроба відсвяткувати память Шевченка у великій прилюдній американській салі і дати спромогу взяти участь у святі й неукраїнській американській публиці. До концерту йдуть приготування від довшого часу. Комітет, складений з управителів хорів, що беруть участь в концерті, запросив до підготови програми й до диригування професора Олександра Кошиця, що тепер проживає в Ню-Йорку. Музична саля Тавн Голл винайм лена на вечір, в неділю 7. квітня ц. р. Вона містить півтора тисячки сидячих місць. Ціни місць будуть популярні, щоб дати спромогу українській громаді з цілого нюйорського сусідства взяти в ньому участь.

— **Управа лікарської палати.** Нововибрана лікарська палата у Львові вибрала своїм президентом проф. університету д-ра Новіцького, заступниками: д-ра Доманського і д-ра Странського, секретарем д-ра Ельстера, скарбником доцента д-ра Марціняка.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішнім тягненні Держ. Кляс. Льотерії впали виграні на такі числа: 20.000 зол. на ч. 91240. 10.000 зол. на ч. 81304. 5.000 зол. на ч. 119997 104940. 2.000 зол. на ч. 166969. 1.000 зол. на ч. 49935 92467 52770 66644 78315 98672 79778 101511 143042. 500 зол. на ч. 61381 12329 33622 75735 108626 134014. 400 зол. на ч. 44205 61197 125177 27126 27760 35984 43341 62500 89859 98165 103351 116519 129530 130924.

— **Скільки помаранч привезли до Польщі?** Від 28. грудня м. р. до 15. січня 1935 р. включно наложили митну оплату в Ґдині на 137.760 скринь еспанських помаранч вагою брутто 7,474.390 кг., а нетто 6,373.381 кг. В цьому ж часі переказали іншим митним урядам 26.052 скринь помаранч, вагою брутто 1,303.410 кг. Разом дає це 163.812 скринь вагою брутто 8,777.800 кг., нетто ок. 7,461.120 кг.

— **Як затроюється сільське населення.** Не тільки у Сх. Галичині, але й в західних повітах, головно на Лемківщині й на Підгалі населення фабрикує масово горівку. Як повідомляє польська преса, на терені повітів горлицького, новосанчівського й ліманівського протягом минулого року скарбова контроля викрила 623 тайні горільні. Самогін виробляють з бараболь, жита і з разового хліба не тільки до власного вжитку, але й на продаж. Переробляють до пиття також денатурат, який вміють відчищувати й відбарвляти. Крім самогону поширений між населенням є також етер, який купують потайки по склепах. Називають його „кроплями“. Пють його не тільки мужчини, але й жінки та діти. Бриґада скарбової контролі приловила в останніх часах значні транспорти етеру, що йшли із загрaниці на Підгаля та Лемківщину.

— **Великий ошуканець.** В руки львівської поліції попав великий ошуканець, що бушував по цілій Польщі. Він явився в однім торговельнім підприємстві у Львові і представившись за д-ра Ляндера з Данціґа, продав два фікційні ваґони смальцю за 25.000 зол. Вже мав дістати 10.000 зол. задатку, але в останній хвилині директор підприємства набрав підозріння і виплату здержав. Повідомлена поліція арештувала його в мешканні, яке часто зміняв. Доходження ствердили, що ошуканець називається Герш Натан Ґамер, походить з Бурштина і вихрестився на римо-кат. обряд. Колись служив при австрійській армії, був, як каже, старшиною, опісля бушував по цілій Польщі під фальшивими назвищами, допускаючись ріжних шантажів, ошуканств і спроневірень. М. і. оголошував по газетах матримоніяльні оферти і виманював від своїх жертв гроші, що йшли на тисячі. Мав теж у Львові каминицю, яку програв недавно на кінських перегонах. До своїх брудних інтересів послугувався двома наганячами, з яких одного Натана Фельдмана теж арештовано, а другий, Яків Шніцер, утік.

— **Львівська хроніка.** У шпиталі померла Кат. Ціцінська, жінка залізничника, що тяжко попеклася наслідком вибуху бензини. Її донька, приватна урядничка, бореться з тої самої причини зі смертю. — В домі Ринок 24 помер нагло 62-літній Петро Гупачинський, безробітний кельнер, що з розпуки запивався денатуратом. — Замерзлий чоловік, що його найшли вояки на Кайзервальді, це візник Н. Гупчак із вул. Скарбківської 8. Він посперечався з родиною, впився та впав непритомний в сніг. — Жінка багатого господаря з Новосілки Балашина, Анастазія, збожеволіла тому, що чоловік її жив із любовницею. Чоловік віддав її до кульпарківського заведення. Коли жінка видужала, побачила, що їй нічого робити дома, бо там і далі є любовниця. Вернулася до Кульпаркова та просила, щоб її приняли. Тому, що її не приняли, підрізала собі горло. Балашинову забрали до шпиталю. — Із ждальні Макса Енде, торг. представника при вул. Красіцьких 16 злодій украв футро й маринарку вартости 1050 зол. — В готелі „Кресовім“ при вул. Жовківській ч. 97 в ночі з понеділка на вівторок застрілився 33-літній Йосиф Ковальчик, прокурент варшавської фірми. Поліція арештувала його товариша Маріяна Розляховського, бо не знає, чи Ковальчик скінчив самогубством чи його вбили.

— **Краєва хроніка.** Над Туркою й околицею лютувала метелиця, що позасипала дороги. — В перемиському окружному суді розпочалася розправа проти возних городського суду в Яворові І. Федора і К. Майхера, що спроневірили кількасот зол., виекзеквованих від людей за судові кошти. — Між кількадесятьма парубками з Берлина і Лагодова пов. Броди прийшло в ночі з неділі на понеділок до крівавої бійки, в якій Дмитро Яремчук згинув на місці, а пятьох тяжко покалічено ножами. — В Станиславові повісився у своєму мешканні Адольф Бледович, ем. залізничник, наслідком нервового розстрою. — В Мостиськах арештовано Яна Козиру за зловживання на шкоду рільничого товариства. — На ріці Вислоці біля Ясла утворилася ледова запора біля устя Яселки, тому вода значно піднеслася. — З причини пошести грипи влада замкнула в Яслі народні школи. — Вибори до волосних рад у новосанчівському повіті принесли перемогу ББ., що на загальне число мандатів 252 здобув 240, Стронніцтво Людове здобуло 12 мандатів. — Від двох днів лютує над Станиславовом і околицею буревій з ливками. — У Золочеві арештувала поліція директора нафтового банку в Золочеві і Білім Камені Меркаца, директора кредитової кооперативи в Олеську адв. Месінга, дир. селянської кооперативи в Олеську адв. Гольдсона та урядовця цього банку Френкільха. До арештування дійшло після контролі мін. делегата.

— **Грошеві зловживання при війську.** Перед люблинським окружним судом відбулася розправа проти військового підстаршини Заблудовського з Холму, якому акт обвинувачення закинув грошеві зловживання. З цивільним позвом виступила генеральна прокураторія, домагаючись від Заблудовського звороту 112.000 зол. Після дводенної розправи його засуджено на зворот спроневірених грошей та покриття судових коштів у сумі 2.500 зол. Крім того Заблудовський буде відповідати перед військовим судом.

— **З Польщі.** Видавництво „Ксьонжніца“ оголосило під протекторатом польської академії літератури конкурс на найкращу повість з нагородою 4.000 зол. — В Тарнові засуджено на 2 роки вязниці екзекутора Якова Цвачку за спроневірення 8.500 зол. на шкоду асекураційного товариства.

— **Населення Америки 141 міліонів.** Цензусове бюро з Вашингтону подає, що число населення Зл. Держав разом з усіми посілостями досягло тепер 141,000.000 душ.

— **Великі плями на сонці.** Берлінські астрономи відкрили недавно групу великих плям на сонці. Розміри цього явища, якого наслідки постійно відчуває наша земля, перевищають вдесятеро її величину. Довжина відкритих плям доходить до 70.000 км. Щоби мати поняття їх величини, досить сказати, що в них могло би поміститися десять земських куль.

— **Американські фільми і приличність.** Від кількох тижнів нюйорські першорядні кінотеатри висвітлюють фільми одобрені католицьким „Леґіоном приличности“ та проголошені в католицьких епархіяльних газетах. Від коли фільмова індустрія пристосувалася до вимог „Леґіону“, випродуковано 232 нові фільми, а з них лише 6 відкинув „Леґіон“ пон-

личности". Інші поділено на дві кляси. Кляса А обіймає зовсім моральні фільми, що їх поручається як „фамілійні" і їх є 136 між ново випущеними. В клясі Б находяться фільми, приняті з засторогою, значить для старших з виключенням дітей. Від часу, коли церкви почали нагінку на неморальні фільми, нюйорські театри добровільно почали шукати за чистішими продукціями з таким вислідом, що справді публика почала більше цікавитися виставами і більше на них ходити.

— **Число безробітних у Франції** дійшло до пів міліона осіб. В порівнанні з попереднім тижнем число безробітних зросло на 9.500 осіб, з минулим роком в тому самому часі на 150.000 осіб. Статистика обіймає тільки зареєстрованих безробітних.

— **Місто сперед 6.000 літ.** Археольогічна виправа пенсильванського університету відкопала на узгірю Тепс Гавра в північному Іраку останки одинадцятого з черги міста, що виростали на тім узгірю, одно на одному, протягом тисячліть. Свіжо відкопане місто є 800 літ старше від міста з 3.250 р. перед Христом, яке тасама виправа відкопала в 1927 р. Таким способом відкопано вже 112 верств ріжних цивілізацій. Найнижчі з тих верств, укриті під грубим шаром намулу, походять мабуть сперед біблійного потопу Ноя. Будинки і глиняні вироби відкритого тепер міста є того самого роду, що структура пізніших. Між найденими річами находяться предмети щоденного вжитку, посуди на косметики й інші сліди домового життя. Відкрито теж кілька могил, де тлінні останки, уміщені в дерев'яних домовинах, були поховані в гробах, збудованих з непалених цегол.

— **Відтиск пальців Рокфелера.** Нюйорські ґазети подають фотографічну знимку, як Джон Д. Рокфелер, молодший, прийшов добровільно на поліцію в Ню Йорку і дав зробити відтиски своїх пальців. Це сталось на домагання поліційної влади в Ню Йорку, щоб усі нюйорчани дали добровільно зробити відтиски своїх пальців для тотожности в ріжних випадках. Досі зголосились кількасот осіб.

— **Трагедія лікаря.** З Мексика повідомляють про надзвичайну подію в родині ген. Віктора Ромо. Його 9-літній синок піддався операції, а коли лежав на операційнім столі і не давав знаку життя, батько застрілив лікаря і втік. Лікар помер, але син приходить до сил і до здоровля.

— **Зловживання вільного часу грозить небезпекою.** „Як населення Америки не знайде відповідного способу зужити вільний час, то йому грозить небезпека" — так остерігав своїх слухачів професор університету Дж. Наш, директор фізичного виховання. Він каже, що американці здаються лиш на платні театральні розривки і на тому кінчать свій відпочинок. Це деморалізує духа і робить людей нездібними до самостійної праці. Щоб цьому запобігти, він радить кожному займатись якоюсь побічною працею після скінчення свого професійного обовязку. Додаткова праця повинна бути призначена не на заробіток, але на корисне проведення часу. Тепер американці вживають вільного часу на спання, на злочини або на додаткові заняття. Але тих останніх найменше. До спання зараховує проф. Наш також і безлушне слухання радія, сидження в кінотеатрах і т. п. А злочин це навіть забава дітей в розбишаку й полісмена, бо з цього витворюються справжні злочини в пізнішому віці.

— **Ріжні вістки.** Американський уряд не має наміру будувати другого дирижабля на місце розбитого „Макон" тому, що з дирижаблями трапляються надто часто катастрофи. — По всій Совітській Україні гуляли останніми днями великі метелиці; вітер мав швидкість 10 метрів на секунду. — Анкета між американськими студентами з 60 університетських факультетів ствердила, що 50.07 проц. є за тим, щоб Америка вступила до Ліги Націй. — Англ. княжна Марина, жінка князя Кенту, у пошлюбній подорожі звихнула ногу, коли в Порто Ріко сходила з літаку. — Від 18. ц. м. Саарський басейн не входить уже до митної системи Франції. — Кубанський уряд звернувся до французького з домаганням арештувати колишнього президента Мачадо, що живе тепер на франц. Рівієрі. — З нагоди 85-ліття Масарика Чехословаччина видасть серію нових почтових марок з портретом свого президента. — У Берліні заперечують категорично буцімто цісар Вільгельм має вернутись у Німеччину. — У Ліоні вибудують памятник відомому письменникові А. Франсові.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Два кінці нашої палестри.

„Іди дошю — каже мати —
Будеш панувати..."

Так говорила неодна передвоєнна мама до передвоєнної доні, коли мала на думці жениха-адвоката.

Перед війною — адвокат!... Велика річ! Я сам довго не бачив адвоката на очі, а тільки чув про нього і представляв собі в уяві. Аж у ґімназії побачив його зблизька: В елеґантнім сельскіновім футрі, на шиї білий шовковий шаль, ішов на концерт Менцінського. Всі кланялися і я також, хоч не знав його, а він мене й не бачив.

Змінилися часи. Коли який стан збіднів, спавперизувався по війні, то найбільше адвокати. Нині мама, як і намовляє доньку словами Шевченка, то напевно не має на думці адвоката — отого сірого, запрацьованого інтеліґента, якому кажуть головувати в ріжних товариствах, займатися політикою і економією, проводити й інтервеніювати, а на жаль, ніхто не скаже, з чого має жити.

— З чого ці адвокати живуть? — питався я раз не пригадую собі кого. — В кожнім місті стільки їх. Навіть по малих місточках по два-три...

— Не бійтеся — відповів мені запитаний — наш нарід нині вже не йде до чужого. Перед війною був один адвокат-українець — решта чужинці. То й люди мусіли йти. Нині є досить наших, то один бере того, другий тамтого...

Я трохи заспокоївся. Може воно ще так зле не є, як песимісти говорять.

Тимбільше — коли читаю:

„Треба напятнувати факт, що Іван Гира не пішов до свого адвоката, а вдався до чужинця!"

Або: „Запитуємо Параску Нечипір, чи не міг тієї справи перевести адвокат-українець?!"

Значить: це відокремлені випадки, а загал, навіть найширший, цупко тримається гасла: „Свій до свого!" Хоч той свій свому і не богато може дати, хоч може просить заждати, розложити на рати, але все таки йде і дає.

Щож до інтеліґенції, то ця вже напевно. Вонаж є автором ріжних гасел, вона знає підстави національної економії, вона і т. д. А вже про великі справи, великих інституцій, то хіба і мови нема...

Так собі думав я, так собі думало богато моїх знайомих, аж одного дня перестали.

Продала одна духовна установа одній приватній людині каменицю. Потім приватна людина відпродала духовній установі цю каменицю назад. Очевидно, що при тім мусів бути адвокат і очевидно мусів дістати гонорар. І то не такий, як за першу-ліпшу „писківку" (камениця не гора!).

Але вийшли якісь там непорозуміння між сторонами і справа опинилася в суді.

Греко-католицька духовна установа виделеґувала греко-католицьку високу духовну особу, а та особа зявилася зі своїм правним заступником... жидом.

Ей! — думаю, — друкарська помилка!

Але ні: чорне на білім і зовсім правильно — в трьох ґазетах.

Неправильно тільки в — житті. Інститут Непорочного Зачаття Пречистої Діви і жид-адвокат! Щось трохи не римується.

Навіть більше як белзький рабін і українець-адвокат!

Іване Гиро! Параско Нечипір! Вас ще за пятьдесять літ час „пускати в ґазети"!..

Галактіон Чіпка.

З концертової салі.

VII. КОНЦЕРТ ЛЬВІВСЬКОЇ ФІЛЬГАРМОНІЇ.

Концерт цей був присвячений чисто симфонічній музиці, а програма його була така ріжнородна і цікава, що не треба було вмішувати в неї (для ріжнородности) якогось соліста, чи солістку, як дотепер у Львові водилося. Диригент концерту І. Наймарк — один з кращих, яких ми бачили у Львові, великий рутинер у свому фаху. Він має великий вплив на орхестру в кожнім фраґменті виконуваного твору і докладно опрацьовує кожну, навіть найбільшу музичну форму чи це симфонічні мініатури (Ґренґер), чи концертова увертура (Носковський), симфонічна поема (Сметана), суіта (Равель), чи врешті симфонія (Франк).

Увертурою *Носковського „Морське Око"* зачався концерт. Автор не міг спромогтись у ній на щось таке гарне і величне, як на це вказував би наголовок і твір не залишив по собі більшого враження, хоч Наймарк і орхестра робили, що могли. Симфонія Франка, що йшла як друга точка також у великій мірі пошкодила Носковському.

Симфонія Д-моль Ц. Франка була найкращою точкою програми так само, як є вона найкращим твором того знаменитого французького мистця поліфонії минулого століття. Франк написав її (одинока його симфонія) при кінці минулого століття (1888), отже не так то дуже давно — і тоді сучасні композитори і між ними також Ґуно (автор „Фавста") поставились до нового твору Франка дуже легковажно, мовляв композиція та виказує брак якогонебудь творчого таланту Франка. Як дуже вони помилилися і як зовсім інакше від нас розуміли вони музику Франка! Тут маємо довідний доказ, що люди дуже часто не розуміють сучасного їм творця, коли він не держиться їхнього напряму думання і коли він хочби трохи більше від них іде вперед. Орхестра львівської фільгармонії виконала симфонію під проводом Наймарка справді по мистецьки.

„Влтава" — симфонічна поема Сметани одна з його цілоциклю „Моя батьківщина", де автор зображує красу і велич Чех. Він чимало причинився до познайомлення цілого світа з чеським мистецтвом і чеським народом. „Влтава" лиш одна частина з цілого циклю (6 симф. поем), а лише вона по собі незатерте враження своєю високомистецькою вартістю взагалі і окремо знаменитою інструментацією, прегарною мельодикою і симпатичним чеським подихом свого змісту. Грають її всюди, а навіть сам Тосканіні цей „бог диригентів" має її у свому репертуарі. До досконалого її опанування треба доволі богато проб (що у львів. фільгармонії не є звичаєм) і тому можна було відчути головно на початку твору помітну невирівняність ґам у деревляних дутих інструментах. Виконання „Влтави" викликало серед публики велике захоплення.

Зовсім відмінний стиль і зміст репрезентувала *суіта М. Равеля „Мама-Гуска"* (5 дитячих байок). Помисли оригінальні, інструментація вирафінована, що знаменито віддає таємний настрій країни байок з княжною і зачарованим королевичем.

На кінець концерту дириґував Наймарк дві *мініатури П. Ґренґера,* австралійського композитора. Перша з них *„Ірляндська мельодія"* робить миле враження своєю простотою і в гарній формі поданою мельодикою. Друга: *„Танець"* уявляє собою твір зовсім епізодичний (щось, як рисункові фільми), незвичайно зручно збудований, вічно свіжий у своїм здоровім ритмі і динамічній ґрадації, яку використовує від дискретного піяніссімо на початку, аж до дужого фортіссімо при кінці. Наймарк мусів на домагання публики танець повторити.

Роман Савицький.

З кіна.

КІНО „МАРУСЕНЬКА": „ЖИВИЙ ЗАСТАВ".

Атракція фільми — 4-літня Шерлі Темплей, що робить міни, говорить та поводиться як доросла особа. Втягнули її в інтриґу з кінськими перегонами (яких не бачимо), між темних бизнесменів і велику боротьбу двох суперників за одну жінку. Головні ролі грають Бенкрофт з лицем 100-відсоткового бандита і Адольф Менжу, шулер, що під впливом дитини починає навертатися на чесне життя

Дописи.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Вдатна вистава української гімназії. Кременецька українська гімназія що року виставляє силами своїх учнів який-небудь класичний твір української або европейської літератури. Вистава добре опрацьовується, декорується і солідно обставляється. В минулих роках виставлено Тобілевича: „Суєта“ і „Житейське море“, Лесі Українки: „Лісова пісня“ і Зудермана: „Огні Іванової ночі“. Цього року 15. лютого виставлено Ібсена: „Ворог народові“ (Доктор Стокман). Вистава була попереджена рефератом про творчість Ібсена і його вплив на Коцюбинського й Лесю Українку, прочитаним учнем Р. Вітенком. Вистави ці тішаться симпатіями публики і цього року, як і в минулих, саля була переповнена. Тепер гімназія готується до врочистої академії на честь гетьмана Івана Мазепи, на котрій запрошено прочитати реферат проф. Богдана Лепкого.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ

Сотн. Гринь Рогозний: ДО ТАЙНИ ВБИВСТВА ПОЛК. Ю. В ОТМАРШТАЙНА. Чернівці 1934. Бібліотека „Самостійної Думки“ в Чернівцях. Стор. 68, ф. 8°.

Сотн. Гринь Рогозний: БАЗАР. Чернівці 1934. Бібліотека „Самостійної Думки“ в Чернівцях. Накладом автора. Стор. 84, ф. 8-о.

С. Черкасенко: СЕВЕРИН НАЛИВАЙКО. Історична драма. Чернівці, 1934.

Осип Годунько: ЧИТАНКА НА ВЕЛИКИЙ ПІСТ. Львів 1935. З друкарні „Діла“. Стор. 24. В тексті 4 образки ціна 1 прим. 0·15 зол.

ЖУРНАЛИ:

ВІДРОДЖЕННЯ, ілюстрований журнал українського протиалькогольного й протинікотинного руху. Львів, лютий 1935. Р. VIII., ч. 2.

УКРАЇНСЬКЕ ЮНАЦТВО, ілюстрований журнал української молоді. Львів, лютий 1935. Р. III., ч. 2.

НОВА СКИБА, вістник філії „Сільського Господаря“ в Луцьку. Луцьк, 15. грудня 1935. Р. II., ч. 12.

PRZEGLĄD SPOŁECZNY. Lwów, styczeń — luty 1935. R. IX. Nr. I—II.

PŁOMYK, tygodnik dla dzieci i młodzieży. Warszawa 18 lutego 1935. № 24. R. 19.

PŁOMYCZEK, tygodnik dla młodszych dzieci. Warszawa 18 lutego 1935. № 25. R. 19.

VÖLKERBUND, Geneve 5. Fevrier 1935. Nr. 118—120

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр

Середа, 20. II. год. 7·30 веч. „Нічні. дети“

Четвер, 21. II. год. 7·30 веч. „Крик“.

Театр Рівноролностей.

Середа, 20. II. год. 7·30 веч. „Оборона Кейсової“.

Четвер, 21. II. год. 7·30 веч. „Оборона Кейсової“.

Кіна.

АДРІЯ: „Ноїв Ковчег“.
АПОЛЬО: „Дочка генерала Панкратова“.
АТЛЯНТІК: „Юліка“.
ВАНДА: „Кінг-Конг“.
ҐРАЖИНА: „Світ сміється“ музична комедія.
КАСІНО: „Зводниця“.
КОЛІСЕЙ: „Небезпечна краса“, ревія „Темпо, темпо!“
КОПЕРНИК: „Петрусь“ із Фр. Ґаль і „Фліп і Флап у країні забави“.
МАРУСЕНЬКА: „Живий застав“ і „Парада на Червоній площі в Москві“.
МІРАЖ: „Веселий тиждень“ (Секе Сакаль).
МУЗА: „Створена до цілування“.
ПАЛЯС: „Чорна перла“ (Евг. Бодо).
ПАН: „Мікі Маус“, Фліп і Флап (Гут варить гумор) Тайни сальону краси.
РАЙ: „Уланські обіти“.
СВІТ: „Маркіза Йорісака“ та „10-ий любко“.
СОНЦЕ: „Шангай-експрес“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Циганські мельодії“ і ревія „Веселий журин“.
УТІХА: „Пімста пана X.“ і ревія
ХИМЕРА: „Зміна сердець“. (Дж. Ґейнор, Чарлз Фарел).

Закордонне радіо.

Середа, 20. лютого 1935.

Відень (506,8) 17·30 Пісні Венція, 19·35 Великий календар — ораторія на сопр., бар., міш. і діточий хор, орх., орг. Г. Райтера, **Братислава** (298,8) 20·40 Спів, **Брно** (325,4) 21·10 Твори моравських композиторів, **Кошиці** (259,1) 17·05 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 11·05 Сальон. музика, 15·55 Концерт військ. орх., 20·45, 21·10 Шубертові пісні, **Париж** (1648) 21·00 Камер. вечір, **Берлін** (356,7) 12·00, 16·00 Концерт, 15·25 Нова камер. музика, 18·30 Музика, спів, 22·30 Концерт на скр. й орх., **Гамбург** 17·30 Нар. пісні, авд., 19·00 У Штравса — віденська година 21·00 „Дер Гольцдіб“ ком. опера Марштера, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 Муз. всячина, 15·15 Діт. пісоньки, **Ляйпціг** (382,2) 18·00 Нар. пісні — студ. хор, **Штутгарт** (522,6) 22·30 Форт. ресітал, **Будапешт** (550,5) 12·05 Музика, 13·30 Хор, 17·30 Форт., 18·40 Вок. концерт, **Міляно** (368,6) 11·30 Легка муз., 20·45 Оперетка, **Рим** (420,8) 13·30, 17·05 Легка муз.

Четвер, 21. лютого 1935.

Відень (506,8) 15·40 Оповідання для дітей, 17·30 Форт. ресітал, 19·35 Пісні й арії, **Братислава** (298,8) 17·20 Спів, 19·30 „Кука - Смерть“ оп. Кареля, **Кошиці** (259,1) 17·20 Чеські нар. пісні, 18·00 Для Закарпаття (сільська музика) **Прага** (470,2) 11·05 Сальон. музика, 17·20 Форт. твори Шопена, 19·30 „Даліборґ“ оп. Сметани, **Париж** (1648) 21·45 Симф. концерт, **Берлін** (356,7) 18·05 Вок. авд., 19·00 Пісні Штравса і Шілінґса, **Кенігсвустергавзен** (1571) 16·00 Пісні в кухні, 21·45 Прелюдія Шопена (вик. И. Штравс), **Кельн** (455,9) Твори Гайзера (оп., муз.), **Ляйпціг** (382,2) 19·50 Концерт із участю Гаспара Касадо, **Мінхен** (405,4) 14·20 Солісти, 20·10 Симф. концерт, **Бресляв** (315,8) 19·00 Оперетки, вальси, пробоєвики (муз., спів), **Будапешт** (550,5) 13·90 17·35 Спів, 19·50 Форт., 22·15 Циг. муз., **Міляно** (368,6) 11·30 Тріо, 17·05 Спів, 21·00 „Адріяна Лекуврe“, **Рим** (420,8) 20·45 Концерт.

Львівське радіо.

Середа, 20. лютого 1935.

6·45 Ран. авд., 6·50, 22·25 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорол. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт, 13·00 Полудн. денник, 13·05 Дуети й муз. з гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Діяльог про Вінаверову премієру в льв. театрі, 16·00 Концерт, 16·45 Для ст. дітей: Каравана верблюдів (із Персії), 17·00 Творчість Людомира Ружицького, гр. пл., 17·25 Відч. про Сеслаїю Снєгоцьку, 17·35 Пісні (Роман Габришевський), 17·50 Спорт. порадник, 18·00 Наука стенографії, 18·12 Сільна рерум. мист. життя, 18·15 У давньому стилі — камер. муз., 18·45 Госп. відч. 19·00 Орг. ресітал, 19·20 Гутірка, 19·30 Гуральські пісоньки, 19·50, 18·56 Спорт. вістки, 20·00 З Вильна: Карнавал на лещетах, 20·25 Гр. пл., 20·35 Веч. денник, 20·45 Як працюємо, 20·55 Академія з нагоди 125-роковини уродин Шопена (пром. виг. мін. Єнджеєвич), 22·15 Про А. Міцкевича — відч. у фр. мові), 22·40, 23·05 Танк. музика з гр. пл.

Четвер, 21. лютого 1935.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метерольогічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Там шум Прута, Черемоша (гутірка з пісоньками й музикою), 12·30, 13·10 Муз. поранок спів. 13·00 Полудн. денник, 13·05 З ринку праці, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Сальон. муз. з гр. пл., 16·30 Пісні (Шпондерівна сопр.) в супр. форт., 16·45 Лекція фр. мови, 17·00 Театр Уявн: „Життя Шопена“, 18·00 Листи та програми, 18·10 Сільна рерум. мист. життя, 18·15 Фейл.: Про похопні осуди, 18·25 Тріо, 19·00 Концерт із циклю „Сонати Бетовена“, 19·20 Гутірка, 19·30 Баркаролі з гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Амер. жіночий квартет і сальон. квінтет (муз., сп.), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Екзотична подорож, муз. авд., 21·45 Про уявлені мовні помилки, 22·15 Форт. ресітал, 22·45 Як умирав Шопен, 23·05 Танк. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·28 1/4 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 25·78, Париж 34·94·50, Берлін 212·50, Цюріх 171·48, Голяндія 358.15, Прага 22·11, Італія 44·95, Нюйорк кабель 5·27 3/4, Нюйорк чеки 5·27 1/2.

Золото: Доляри 8·92—8·91, Франки фр. 34·60—34·50 Дукати 21·50—21·00, Корони, 36·50—36·40, Рублі 46·50—46·49.

Срібло: Корони австр.: 0·38 — 0.37, Фльорени: 0·96 — 0·95, Рублі: 1·56 — 1·52.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 19. лютого ц. р. кооперативи платив за:

	льоко Львів
1 кг. масла франко магазин	2·30 зол.
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	3·30 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 19. лютого ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Деверта ч. 4):

Молоді кури	I. кл.	за 1 кг.	0·95 зол
Старі	„	„	0·75 „
Годовані качки	„	„	1·10 „
Годовані гуси	„	„	0·90 „
Індики	„	„	0·90 „
Індички	„	„	1·10 „
Пантарки	„	„	1·20 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

ОПОВІСТКИ.

Пошукую родича б. укр. офіцира Івана Тимофієвича Бабиніча, замешкалого в рр. 1927—1930 в Бялополю повіт Грубешів. Хто знавби про нього прошу повідомити на адресу: Dei Ioanna Nedelcu Savatin (d-lui Ioan Holin) Strada Cantemir 16. Comuna Buhusi, Jud. Piatra-Neamt, Romania.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“ Львів, Ринок 10.